

Tjänsteställe, handläggare
Specifika samverkansrådet för folkhälsa

Datum
2022-05-06

Sekreterare
Linnéa Hedkvist

Protokoll specifika samverkansrådet för folkhälsa

Tid: Fredag den 6 maj 2022 kl 09.00-12.00

Plats: Gästmatsalen, Eklundavägen 1, Örebro

Vid protokollet

Linnéa Hedkvist
Sekreterare

Justerat: 2022-06-15

Behcet Barsom
Ordförande

Unnur Tryggvadottir
Justerare

Närvarande ledamöter:

Hans Sedström	Askersund
~~Örjan Andersson~~	~~Degerfors~~
Conny Larsson	Hallsberg
~~Bella-Maria Kronman~~	~~Hällefors~~
Martin Hårsmar	Karlskoga
~~Annica Sjöqvist~~	~~Kumla~~
Nils Olof Tivemyr	Laxå (via länk)
~~Berth Falk~~	~~Lekeberg~~
Mathz Eriksson	Lindesberg
~~Rennie Edvardsson~~	~~Ljusnarsberg~~
~~Tom Rymoön~~	~~Nora~~
Kent Nilsson	Nora
~~Jimmy Nordengren~~	~~Örebro kommun~~
~~Emma Lado~~	~~Örebro läns bildningsförbund~~
Unnur Tryggvadottir	RF-SISU Örebro län
Behcet Barsom	Region Örebro län

Övriga närvarande:

Ingmar Ångman	Region Örebro län
Linnéa Hedkvist	Region Örebro län
Carina Persson	Region Örebro län
Linda Bååk	Region Örebro län
Anna Swift Johannison	Region Örebro län

Postadress
Region Örebro län
Regional utveckling
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 1, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Organisationsnummer: 232100-0164

1. Mötet öppnades

Ordförande Behcet Barsom hälsade de närvarande välkomna till dagens möte.

2. Val av justerare utöver ordförande

Unnur Tryggvadottir utsågs till justerare.

3. Godkännande av dagordning

Förslaget till dagordning godkändes.

4. Föregående mötes protokoll

Protokollet från föregående möte den 11 februari lades till handlingarna.

5. Liv & hälsa ung – Analysrapport om psykiskt välbefinnande

Carina Persson, Linda Bååk och Anna Swift Johannison fördrog ärendet.

Med utgångspunkt från skolundersökningen Liv & hälsa ung 2020 har en analysrapport om psykiskt välbefinnande tagits fram med fokus på skydds- och riskfaktorer. Analysrapporten baseras på ca 5 000 elever i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet i Örebro län som besvarat frågebatteriet som mäter psykiskt välbefinnande. Rapporten finns att ladda hem via denna [länk](#).

Till att börja med redogjordes för hälsans bestämningsfaktorer och olika dimensioner för analys; klass, kön, etnicitet, geografi och ålder. Därefter redogjordes för det psykiska välbefinnandets bestämningsfaktorer som är ett samspel mellan faktorer inom områdena individ, familj, socialt sammanhang samt samhälle.

I analysrapporten visas vilka skydds- och riskfaktorer som har betydelse för psykiskt välbefinnande uppdelat på tjejer respektive killar. Ju fler skyddsfaktorer desto vanligare med psykiskt välbefinnande. Den största potentialen till förbättring finns för riskfaktorer som idag är mer vanligt förekommande och bland skyddsfaktorer som idag är mindre vanliga.

I Liv & hälsa ung-undersökningen mäts psykiskt välbefinnande genom ett index för frågor som berör emotionellt, socialt och psykologiskt (Mental Health Continuum – short form, MSH-SF). Resultaten visar att högt psykiskt välbefinnande är vanligare bland killar (49 %) än bland tjejer (36 %). 43 % av killarna och 52 % har ett måttligt psykiskt välbefinnande medan 12 % av tjejerna och 9 % av killarna har ett lågt psykiskt välbefinnande. I rapporten ges en sammanvägd bild, en prioriteringsmatris, där hänsyn tagits till både sambandens styrka och till hur vanligt förekommande skydds- eller riskfaktorn är och där man kan se vilka faktorer som bör bevakas, vårdas, utvecklas samt prioriteras.

Slutsatserna i rapporten är följande:

- Det är viktigt att samhället skapar stödjande strukturer för att främja goda relationer samt genomför generella insatser för att öka förekomsten av skyddsfaktorer bland unga.
- Skyddsfaktorer kopplade till relationer med kompisar, föräldrar och andra vuxna har ett mycket starkt samband med psykiskt välbefinnande hos såväl tjejer som killar.
- I det hälsofrämjande arbetet bör särskild hänsyn tas till att alla inte passar in i "tvåkönsmodellen" eller normer om hur tjejer och killar "ska vara".

Diskussion/synpunkter:

Diskussion fördes om olika faktorer för psykiskt välbefinnande, t ex oro för familjens ekonomi, betydelsen av läsförståelse för att klara skolan, attityder till narkotika och narkotikaanvändning, föräldraskapsstöd, betygssystem mm.

De bilder som visades bifogas protokollet.

6. Nya överenskommelser om samverkan för god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län fr o m 2024

Ingmar Ångman föredrog ärendet.

Folkhälsofrågorna är breda, komplexa och förvaltningsövergripande.

Ingmar presenterade tänkt process kring kommande överenskommelser för god, jämlik och jämställd hälsa. De samtal som hittills förts i olika grupperingar ger det allmänna intrycket att nuvarande överenskommelser i stort sett fungerar bra.

I samtal med kommunchefs/regiondirektörs-gruppen har synpunkter framförts om att överenskommelserna i huvudsak fungerat väl, att en kommande uppföljning kan vara mindre omfattande samt att man i kommande överenskommelser kan behålla nuvarande grunder som utgångspunkt även om man också behöver "skruva på" och förbättra. Chefsgruppen för folkhälsa har lyft synpunkter om att överenskommelserna inte är så kända i regionens hälso- och sjukvårdsorganisation vilket försvårar samverkan lokalt och länsdelvis mellan kommun och region. Chefsgruppen för folkhälsa har också gett Valfärd och folkhälsa i uppdrag att ta fram en plan för uppföljning av överenskommelserna med efterföljande diskussioner. I denna process är det specifika samverkansrådet för folkhälsa en viktig part. Uppföljningen ska ske under hösten 2022 med presentation av resultatet vid uppföljningsdagen den 16 december 2022.

7. Hälsofrämjande arbete inom omställningen till Nära vård på primärvårdsnivå

Jenny Forsberg och Kerstin Angergård informerade.

Jenny informerade om sitt projektledaruppdrag för hälsofrämjande och förebyggande arbete i primärvården inom omställningen till nära vård.

Projektets syfte är att ta fram och testa arbetsätt och strategier för att på ett systematiskt och personcenterat sätt arbeta med hälsofrämjande insatser i primärvården (kommunal och regional primärvård, var för sig och i samverkan). För att ge bäst effekt ska insatserna ha tydligt jämlikhetsperspektiv. Genom att

arbeta med hälsofrämjande insatser kan ohälsa och vård- och omsorgsinsatser förhindras eller skjutas upp. Detta ger bättre livskvalitet för människan och en mer kostnadseffektiv verksamhet för region och kommun.

Fas 1 i projektet innebär en förstudie under ett år med kartläggning av följande delar:

- nulägesbild över hälsoläget i länet samt jämföra med andra län och riket
- vilka hälsofrämjande insatser sker idag i primärvården på ett systematiskt och personcenterat arbetssätt
- vilken kunskap och evidens vad gäller hälsofrämjande insatser i primärvården kopplat till systematiska och personcentrerade arbetssätt
- situationsanalys via workshoppar med bred rekrytering av målgrupper exempelvis från kommuner, region som är beslutfattare, ledare, medarbetare och civilsamhället
- hur redo är vi för förändring vad gäller att arbeta systematiskt och personcenterat med hälsofrämjande insatser i primärvården

Jenny gav också olika exempel på tidiga insatser som kan fördröja insjuknande och försämring av hälsa.

Diskussion/synpunkter:

Viktigt att män involveras och blir delaktiga. Män har kortare livslängd och begår fler självmord. Kan företagshälsovården vara en aktör för att hitta målgrupperna?

Kerstin A informerade om hälsofrämjande utvecklingsarbeten inom omställningen till nära vård. Bakgrunden är att fyra olika faktorer (kost, fysisk aktivitet, tobak och alkohol) står för ca 80 % av sjukdomsördan. En basplatta finns för arbetet som består av fysiska och digitala levnadsvanemottagningar, 1177 för egenvård samt vårdcentraler för specialiserad vård. Syftet är att skapa en mer jämlik vård och bättre hälsa för medborgarna och målet med basplattan är att skapa en överensstämmelse i åtgärder vid ohälsosamma levnadsvanor.

Fysiska levnadsvanemottagningar planeras som ska erbjuda patienter med svår levnadsvaneproblematik ett utökat evidensbaserat stöd. Till att börja med för patienter över 18 år som är listade på någon av regionens vårdcentraler men efter hand även erbjudas barn och unga. Ska finnas i varje länsdel. Även mobila mottagningar men med en fast utgångspunkt.

Digital levnadsmottagning finns som möjliggör för personer att på eget eller sjukvårdens initiativ, oberoende av bostadsort, få stöd att förändra ohälsosamma levnadsvanor. Tillgänglig för personer från 12 år som är listade på någon av regionens vårdcentraler. Mottagningen drivs gemensamt av de fysiska levnadsvanemottagningarna och finns tillgänglig i applikationen Digital mottagning Region Örebro län.

Act in time - Implementering av nationell riktlinje Prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor. Arbetet innebär verksamhetsutveckling och forskning hand i hand för att överbrygga gapet mellan evidens och praktik. Målet med forskningsprojektet är att bidra till att riktlinjer för hälsofrämjande och

sjukdomsförebyggande arbete används i primärvård samt att patienter som besöker primärvården erbjuds åtgärder som kan leda till förbättrade levnadsvanor. Med förebyggande insatser kan antalet människor som dör i förtid av levnadsvanerelaterade sjukdomar minskas samt hälsa och välbefinnande främjas.

Kompetenshöjning personal sker genom utbildning levnadsvanor och hälsa, motiverande samtal, grundutbildning och diplomeringsutbildning tobaksavvänjare, fysisk aktivitet, riskbruk alkohol samt ohälsosamma matvanor.

Inom nationellt vårdprogram levnadsvanor planerar en *gapanalys* genom enkäter för nuläge till regional och kommunal hälso- och sjukvård samt tandvård.

Diskussion/synpunkter: Kan egenremiss användas för att komma i kontakt med levnadsvanemottagningarna? Inte nu men kanske i framtiden. Länets folkhälsoteam är viktiga bärare av det främjande och förebyggande arbetet.

De bilder som visades bifogas protokollet.

8. Aktuellt inom folkhälsoområdet

Folkhälsa och regional utveckling. Folkhälsomyndigheten har fått ett regeringsuppdrag om att klargöra hur folkhälsopolitiken och den regionala utvecklingspolitiken hänger samman samt hur synergier kan skapas dem emellan. Uppdraget omfattar att beskriva vilka folkhälsomål som har bäring på den hållbara regionala utvecklings politiken, undersöka om och hur folkhälsa behandlas i de regionala utvecklingsstrategierna, beskriva hur folkhälsa respektive hållbar regional utveckling är organiserat, strukturerat, hur ansvar ser ut samt beskriva olika samverkansformer med relevans för genomförandet av folkhälsopolitiken. En referensgrupp har bildats där medarbetare från Välfärd och folkhälsa ingår. Uppdraget ska slutrapporteras i december 2022.

Folkhälsomyndighetens Årsrapport folkhälsans utveckling 2022

I årsrapporten konstateras att den svenska befolkningen uppfattar generellt sin hälsa som god, men det finns skillnader mellan olika grupper. Särskilt bland yngre kvinnor uppger fler stress och lätta psykiska besvär jämfört med andra åldersgrupper. Mellan 2020 och 2021 ses en ökning av allvarlig psykisk påfrestning i befolkningen, vilket är en utveckling som behöver följas framöver. För samtliga hälsoutfall som presenteras i rapporten drabbas personer med lägre socioekonomisk position mer än övriga och det finns inga tecken på minskad relativ ojämlikhet i hälsa.

Diskussion/synpunkter: Diskussion fördes om hälsofrämjande verksamhet kopplat till omställningen till nära vård. Även sociala investeringar diskuterades, vem ska betala och vem får minskade kostnader?

Mötesplats Social hållbarhet

Mötesplatsen håller 2022 års nationella konferens i Örebro den 20–21 september. Temat är "Människan, mötet och närmiljön – gemenskap i en

föränderlig tid. Hur gör vi kloka vägval i en föränderlig tid för att skapa hållbar utveckling och uppnå det folkhälsopolitiska målet om att alla ska ges samma möjlighet till god och jämlik hälsa?” Konferensen är ett samarrangemang mellan SKR, Folkhälsomyndigheten, Region Örebro län och Örebro kommun.

WHO-nätverket Healthy Cities Sverige

Behcet rapporterade att han valts in i styrelsen för nätverket vid årsmötet i mars. Den 10-11 maj deltar representanter för regionen i nätverkets årskonferens i Falun där temat är jämlik hälsa och tillit.

Länsstyrelsens nya folkhälsouppdrag

Under våren har länsstyrelserna fått ett tydligare uppdrag att genomföra den nationella folkhälsopolitiken

9. Rapport från chefsgrupp folkhälsa

Ingmar Ångman rapporterade. Sedan föregående möte har chefsgruppen hållit två möten (båda i april).

Protokollen finns på Region Örebro läns hemsida:

<https://utveckling.regionorebrolan.se/sv/valfard-och-folkhalsa/natverk-och-samverkan/?E-2-18747=18747#accordion-block-2-18747>

10. Frågor att lyfta till kommande möten

Sedan tidigare har följande frågor lyfts:

- Processen för nya ök efter 2023.
- Handlingsplan för god, jämlik och jämställd efter 2022.
- De demografiska utmaningarna med allt fler äldre kopplat till hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Hur mycket läggs på detta i förhållande till det behandlade. Kostnader?
- Sömnforskare – tysta områden i samhällsplaneringen. Ohälsofrämjande?
- Komplexiteten i folkhälsofrågorna. Uppföljning av detta.
- Hur tar vi fram handlingsplaner i folkhälsoarbetet både lokalt och regionalt.
- Hälsoekonomi

Unnur Tryggvadottir informerade om att utbildning av YAM-instruktörer (Youth Aware of Mental health) har genomförts och önskade en uppföljning av detta i rådet. Specifika samverkansrådet beslutade att ta upp denna fråga vid novembermötet.

11. Nytt datum för nästa möte

Specifika rådet för folkhälsa beslutade att flytta nästa möte till den 16 september kl 13-16.

12. Mötet avslutas

Ordförande Behcet Barsom tackade mötesdeltagarna för visat intresse och avslutade mötet.

Nästa möte hålls den 16 september 2022 kl 13-16.

Protokoll från Specifika samverkansrådets möten hittar du här:

<https://www.regionorebrolan.se/sv/organisation-och-politik/politisk-styrning/radgivande-organ-och-kommitteer/specifika-samverkansrad/>